

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., професор Кузнєцова Л.В.

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2018р.

РЕФЕРАТ
комплексної кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, та страхування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Управління діяльністю банків на фінансовому ринку
(назва магістерської програми)

на тему: «Системний ризик в банківській сфері: теорія, аналіз та
регулювання»
(назва теми)

Виконавці:

студентка 6 курсу, групи 62 кредитно-
економічного факультету
Коренєвська Дар'я Костянтинівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

студентка 6 курсу, групи 62 кредитно-
економічного факультету
Шестова Ольга Юріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Жердецька Лілія Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Системний ризик та проциклічність існували ще перед початком світової фінансової кризи, але ступінь їх негативних наслідків різко збільшив інтерес дослідників до вивчення їх природи та шляхів їх пом'якшення. Наслідки світової фінансової кризи спонукали учасників фінансового ринку, регуляторів та вчених до покращання розуміння системного ризику. Контроль системного ризику є головною проблемою для регуляторів, особливо з огляду на те, що консолідація банківської системи призвела до створення дуже великих банків.

Мета дослідження – обґрунтування теоретичних засад та розробка рекомендацій щодо аналізу й регулювання системного ризику у банківській діяльності.

Завдання дослідження:

- описати сутність системного ризику, специфіку та чинники системного ризику в банківській діяльності;
- дослідити систему індикаторів оцінки ймовірності настання системного ризику та зовнішні загрози системного ризику для банківського сектору;
- проаналізувати окремі аспекти системного ризику в банківській діяльності: оцінка чинників, ідентифікація системно важливих банків, оцінка основних джерел системного ризику;
- запропонувати рекомендації щодо недопущення, регулювання та подолання наслідків системного ризику;
- обґрунтувати напрямки регулювання системного ризику в банківській системі.

Об'єкт дослідження є процеси аналізу, ідентифікації та регулювання системного ризику в банківській сфері.

Предмет дослідження є теоретико-методичні засади аналізу й регулювання системного ризику.

Методи дослідження: Логіко-діалектичний метод, аналізу, синтезу та порівняльного аналізу, системного аналізу та узагальнення, графічний та побудови аналітичних таблиць, кореляційно-регресійного аналізу

Інформаційна база дослідження наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних учених, нормативно-законодавчі акти України та інших країн, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, агентств, дані звітності банківських установ, офіційних статистичних збірників.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (121 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 174 сторінок. Основний зміст викладено на 135 сторінках. Робота містить 24 таблиці, 28 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 2 тези: III міжнародна науково-практична інтернет-конференції “Актуальні питання функціонування фінансового ринку в

умовах кризових явищ світової економіки»(м. Одеса, 26-27 квітня 2018 року)// « Підходи до оцінки системного ризику залежно від типу економіки», «Науково-методичні підходи до оцінки системного ризику у фазі накопичення».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні засади системного ризику та системної стабільності в банківській справі*» розглянуто теоретичні засади побудови профілю системного ризику, циклічність економічного розвитку: концепції фінансових криз та стабільності, специфіка кризових процесів у банківській діяльності як передумова виникнення системного ризику.

У другому розділі «*Аналіз системного ризику у банківській системі*» проаналізовано структуру методів аналізу системного ризику банківського сектору економіки за фазами, системний ризику банківського сектору України, оцінку зовнішніх загроз реалізації системного ризику для банківського сектору.

У третьому розділі «*Регулювання системного ризику в банківській системі*» запропоновано концепцію регулювання системного ризику в банківській діяльності: необхідність, зміст та організація макропруденційної політики, оцінка інструментарію.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Системний ризик може формуватися і існувати і різних сферах, так можна розрізнити: - системний ризик, що формується в банківському секторі (системно важливі банки, концентрація експозицій, дисбаланси ліквідності, леверидж та кредитна експансія); - системний ризик, що формується в інших секторах економіки (макроекономічні дисбаланси, ціни на нерухомість, показники домогосподарств, державний борг).

2. Фінансову кризу (фінансову нестабільність) можна розглядати у більш вузькому та більш широкому аспектах. У вузькому сенсі фінансова криза – це раптове та значне падіння вартості ключових активів. У широкому сенсі фінансова криза – це стан фінансової системи, який реалізується внаслідок її «крихкості» (наявності дисбалансів) та впливу зовнішніх шоків і характеризується серйозними порушеннями у виконанні системою притаманних їй функцій; саме такі кризи носять системний характер, а їхній розвиток супроводжується трансмісійними механізмами системного ризику.

3. Проведений аналіз надав змогу встановити, що існує 3 фази існування системного ризику, а саме: Фаза накопичення. Негативними чинниками накопичення є наступні: перегрів банківського сектору, агресивна політика банків щодо максимізації ринкової частки, недостатні банківські регулювання та нагляд, інтеграції світових фінансових ринків та інші; Фаза

реалізації шокової/системної події. Ця фаза характеризується особливою чутливістю банківської системи до настання системної події; Фаза поширення наслідків. На цій фазі відбувається значне погіршення показників діяльності банківської системи, їх проникнення в інші галузі економіки та, можливо, в інші країни.

4. Від фази системного ризику використовують різні підходи оцінки системного ризику. Охарактеризовано наступні методи: оцінка індикаторів фінансової стійкості; «Оцінка фінансового стану банків»; Балансовий підхід; «Макро стрес-тестування; Метод порогових значень; Ціноутворення на активи; ВВП під ризиком; Індикатор системного ризику ліквідності; COVAR.

5. Однією з основних причин системного ризику є діяльність системно важливих банків. Кількість системних банків в Україні постійно скорочується. Отже, нині в Україні відповідно до методики НБУ є три системно важливі банки: Приватбанк, Ощадбанк та Укресімбанк.

6. Виявлено ряд недоліків щодо регулювання СВБ, а саме: Недостатня взаємодія НБУ з науковим співтовариством, Недостатня прозорість роботи НБУ з СВБ, Необгрунтованість встановленого рівня додаткових вимог до капіталу ідентифікованих СВБ; Використання недостатньої кількості новітніх інструментів аналізу діяльності СВБ; Слабка взаємодія НБУ та ФГВФО щодо діяльності СВБ.

7. Функціонування такого механізму макропруденційної політики повинне забезпечити вчасну ідентифікацію системних фінансових ризиків, дієвість інструментів фінансового нагляду, а також адекватну поставленим цілям координацію між монетарною, фіскальною та іншими галузевими політиками.

8. Запропоновано удосконалення банківського нагляду в Україні за такими напрямками 1) розробка механізмів макропруденційного нагляду; 2) розробка механізму нагляду та регулювання системно важливих банківських установ; 3) удосконалення дистанційного банківського нагляду; 4) удосконалення політики управління зовнішнім боргом.

АНОТАЦІЯ

Кореневська Д.К., Шестова О.Ю., «Системний ризик в банківській сфері: теорія, аналіз та регулювання»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018

У роботі розглянуто теоретичні аспекти до визначення системних ризиків. Відповідно до визначених підходів проаналізовано негативний вплив світової фінансової кризи на банківський сектор, як наслідок реалізації системних ризиків. Розкрито економічний зміст поняття «системний ризик», досліджено існуючі методи оцінки залежно від фази існування системного ризику. Розглянуто циклічність економічного розвитку, а саме концепції фінансових криз та стабільності.

Проаналізовано зовнішні загрози реалізації системного ризику для банківського сектору за допомогою індикаторів, що свідчать про наявність дисбалансів в Україні. Проведено оцінку епізодів системної події та діяльність системно важливих банків України, як одні з основних джерел реалізації системного ризику в країні. Використано метод «шум до сигналу» (NSR) для прогнозування настання дефолту в Україні.

Запропоновано рекомендації та напрямки недопущення системної кризи та подолання наслідків реалізації системної події.

Ключові слова: системний ризик, зовнішні дисбаланси, шокова подія, економічна циклічність, системно значущий банк, трансмісійний механізм, макропруденційна політика.

ANNOTATION

Korenevskaya D., Shestova O., «Systemic risk in the banking sector: theory, analysis and regulation»

Thesis for Master degree in specialty «072 Finance, Banking, and Insurance» under the program
«Managing the activities of banks in the financial market»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

The theoretical aspects to the definition of systemic risks are considered in the work. According to the identified approaches, the negative impact of the global financial crisis on the banking sector as a consequence of the implementation of systemic risks has been analyzed. The economic meaning of the concept of "systemic risk" is disclosed, existing methods of evaluation are investigated depending on the existence of systemic risk. The cyclical nature of economic development, namely the concept of financial crises and stability, is considered.

External threats of systemic risk implementation for the banking sector are analyzed with the help of indicators indicating the presence of imbalances in Ukraine. An assessment of the episodes of a systemic event and the activities of systemically important banks of Ukraine, as one of the main sources of systemic risk implementation in the country, was conducted. An assessment of the episodes of a systemic event and the activities of systemically important banks of Ukraine, as one of the main sources of systemic risk implementation in the country, was conducted. The "Noise to Signal" (NSR) method was used to predict a default in Ukraine.

Recommendations and directions of preventing a systemic crisis and overcoming the consequences of implementing a system event are proposed.

Keywords: systemic risk, external imbalances, shock event, economic cyclicity, systemically important bank, transmission mechanism, macroprudential policy.